

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Методи експертних оцінок

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 20 / 20
Семестр 4
Кількість кредитів ECTS 3
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладачі: Сидоров М.В.-С.

Пролонговано: на 20 / 20 н.р. () « » 20 р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20 / 20 н.р. () « » 20 р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробник(и):

Сидоров М.В.-С., к.ф.-м.н., доцент, завідувач кафедри методології та методів соціологічних досліджень

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень

(Сидоров М.В.-С.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 21 від « 28 » 08 2019 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від « 30 » 08 2019 року № 1

Голова науково-методичної комісії (підпис) Петренко-Лисак А.О.

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів з методологічними та гносеологічними основами методів експертних оцінок в соціології як інструменту вивчення соціальної реальності з метою подальшого використання результатів дослідження в практиці соціального управління.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування дисциплін «Методи збору соціологічних даних», «Методи аналізу соціологічних даних».
2. Знання теоретичних основ методології проведення соціологічних досліджень.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Методи експертних оцінок» є дисципліною вільного вибору студентів у фаховій підготовці студентів за освітньою програмою «Соціологія» (Вибір з переліку (Перелік 2)). В рамках дисципліни основна увага приділяється методологічним та гносеологічним основам методів експертних оцінок в соціології як інструменту вивчення соціальної реальності з метою подальшого використання результатів дослідження в практиці соціального управління.

4. Завдання (навчальні цілі):

Основними завданнями вивчення дисципліни є

- формування у студентів знань щодо сутності методів експертних оцінок в соціології;
- розуміння методологічних та гносеологічних основ методів експертних оцінок в соціології;
- засвоєння основ організації, проведення та аналізу результатів дослідження на основі методів експертних оцінок;
- розвиток практичних здібностей студентів щодо організації, проведення та аналізу результатів дослідження на основі методів експертних оцінок.

Це спрямовано на формування компетентностей:

фк14. здатність обґрунтовувати вибір методів і методик для розв'язання дослідницької проблеми, реалізації мети та вирішення задач дослідження;

фк18. Здатність обґрунтовувати доцільність використання сучасних методів збору та аналізу соціальної інформації;

фк19. Вміння використовувати сучасні технології проведення досліджень, збору та аналізу соціальних даних.

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та порогові критерії оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	Знання сутності, гносеологічних та методологічних основ дослідження методами експертних оцінок	Лекція, семінар, самостійна робота	програма соціологічного дослідження та опитувальник	15
1.2	Розуміння науково-теоретичних та соціально-практичних витоків методів експертних оцінок	Лекція, семінар, самостійна робота	тест	15
2.1	Вдосконалення навичок шкалювання, здійснення та оцінка результату застосування методу парних порівнянь, розподілу рангів та балів.	Лекція, семінар, самостійна робота	тест з відкритими відповідями, практичні завдання	30

3

2.2	Опанування навичками розробки методичних документів для забезпечення дослідження методами експертних оцінок	Лекція, семінар, самостійна робота	виділення індикаторів, побудова шкал вимірювання	20
3.1	Демонструвати вміння організувати та забезпечувати підтримку комунікації в процесі виконання групових завдань	Лекція, семінар, робота в групах, презентація проекту	шкалювання, розробка інтегральних показників в групах	10
4.1	Вміти інтерпретувати результати дослідження методами експертних оцінок, оцінювати якість отриманого результату	Лекція, семінар, самостійна робота, презентація результату	практичні завдання, підготовка презентації застосування індексу	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)					
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	4.1
при20. Обґрунтовувати вибір методів і методик соціологічного дослідження для розв'язання актуальних соціальних проблем.	+	+				
при22. Застосовувати методи збору кількісної та якісної соціологічної інформації відповідно до проблеми та мети дослідження.			+	+	+	
при13. Застосовувати математико-статистичне та спеціалізоване програмне забезпечення в освітній, дослідницькій та практичній професійній діяльності.						+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання студентів:

1. виконання теоретичних завдань під час семінарського заняття РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН 4.1 - max 30/ min 18 балів
2. практичне застосування методу парних порівнянь, ранжування, присудження балів твердженням РН 2.1, РН 2.2 - max 30/ min 18 балів
3. розробка, застосування і презентація проекту дослідження РН 3.1, РН 4.1 - max 40/ min 24 балів

- підсумкове оцінювання - залік

7.2 Організація оцінювання:

1. виконання завдань під час семінарського заняття РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН 4.1
2. застосування методу парних порівнянь, ранжування, присудження балів твердженням РН 2.1, РН 2.2
3. розробка, застосування і презентація проекту дослідження РН 3.1, РН 4.1

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

4

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самот. роб.
1	Поняття та сутність методів експертних оцінок. Роль експертних оцінок.	4	4	8
2	Методи отримання експертних оцінок.	2	4	6
3	Основні стадії дослідження на основі методів експертних оцінок	2	2	4
4	Процедура відбору експертів	2	2	4
5	Процедура збору та аналізу експертних думок.	2	2	4
6	Сучасна теорія вимірювання та експертні оцінки	2	2	4
7	Методи обробки експертних оцінок: методи парних порівнянь, ранги і бали.	2	4	5
8	Узгодженість експертів	2	2	5
9	Математичні методи аналізу експертних оцінок	2	2	5
	Разом	20	24	45

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **20 год.**

Семінари – **24 год.**

Консультації – **1 год.**

Самотійна робота – **45 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Білоус Т. М. Соціальна експертиза: сфера застосування та особливості відбору експертів / Т. М. Білоус // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2015. - № 3(1). - С. 94-101.
2. Головаха, Е. И., Панина, Н. В. Потенциал протеста украинского общества / Головаха, Е. И., Панина, Н. В. // Социологические исследования. – 1999. - № 10, 31-40. *(немає аналогів українською мовою)*
3. Ковальська С.В. Використання методу експертного опитування у процедурі адаптації індексу статусної характеристики Уорнера / Ковальська С.В. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2018. - № 1(9). – с. 50-55.
4. Кузьменко Т.В. Экспертный опрос как основа принятия управленческих решений // Социологический альманах. - 2017. - № 5. С. 434-443. *(немає аналогів українською мовою)*
5. Экспертные оценки в социологических исследованиях / За ред. С.Б Крымского, Б.Б. Жилин, В.И.Паниотто и др. – К: Наук.думка, 1990. – с. 11-76. *(немає аналогів українською мовою)*
6. Экспертные оценки: Учебное пособие / За ред. А. И. Орлова. –М: ИВСТЭ, 2002. – 52-98 с. *(немає аналогів українською мовою)*
7. Maestas, C Expert surveys as a measurement tool: Challenges and new frontiers. In: Atkeson, LR, Alvarez, RM (eds) The Oxford Handbook of Polling and Survey Methods. New York: Oxford University Press, 2016. pp.583–608.

Додаткова:

1. Лазарсфельд П.Ф. Измерение в социологии // Американская социология: Перспективы, проблемы, методы / Под ред. Г.В. Осипова. М.: «Прогресс», 1972. - С. 134 – 149. *(немає аналогів українською мовою)*

2. Панина Н.В. Избранные труды по социологии : в трех томах. – Том I. Вопросы теории, методологии, технологии социологического исследования и профессиональной этики / Сост. И ред. Е.И.Головаха. – К.: Институт социологии НАН Украины, 2012. – 472 с. *(немає аналогів українською мовою)*
3. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования: Учебное пособие. – 3-е изд. - М.: Омега-Л, 2007. – 568 с. *(немає аналогів українською мовою)*